

мережеві системи здатні підвищити рівень кооперації між підприємствами, особливо у сфері малого та середнього бізнесу, який потребує доступу до технологій і ринків збуту [1].

Стратегія розвитку мережових форм бізнесу охоплює такі напрями :

1. Цифровізація взаємодії. Використання платформ для управління ланцюгами постачання, CRM-систем, аналітики даних.

2. Інноваційна кооперація. Об'єднання зусиль підприємств для створення спільних продуктів і сервісів.

3. Гнучкі організаційні структури. Перехід від вертикальної ієрархії до горизонтальних мереж, де рішення приймаються колективно.

4. Стратегічне партнерство. Розвиток франчайзингових, кластерних і асоціативних об'єднань.

5. Стійкість і соціальна відповідальність. Підприємства об'єднуються для реалізації екологічних і соціальних проєктів, що підсилює їхню репутацію [2].

Як показує досвід компаній “Rozetka”, “Nova Poshta” та кластеру “Львів ІТ Кластер”, саме мережева співпраця дозволяє поєднати технологічні, фінансові та людські ресурси для реалізації масштабних стратегій розвитку, зберігаючи при цьому підприємницьку самостійність учасників [3].

Таким чином, мережева форма організації бізнесу є сучасною моделлю економічної взаємодії, що сприяє формуванню динамічних, інноваційно орієнтованих підприємницьких структур. Її розвиток потребує державної підтримки, спрямованої на створення інституційних умов для формування бізнес-мереж і стимулювання цифрової інтеграції.

Перелік використаних джерел:

1. Амоша О. І. Інноваційні стратегії розвитку підприємств у мережевій економіці. Економіка промисловості. №3. 2021.

2. Дергачова В. В. Мережеві форми організації бізнесу в умовах цифрової трансформації. Київ: КНЕУ, 2022.

3. Офіційний сайт «Львів ІТ Кластер». URL: <https://itcluster.lviv.ua> (дата звернення: 08.11.2025).

УДК 658:004

Мариненко Наталія

доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Яворський Андрій

аспірант кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Сучасна наукова еволюція управління підприємством демонструє чітко окреслену послідовність розвитку ключових векторів, які поступово формують цілісну цифрову модель менеджменту. Відправною точкою цього процесу є теоретико-концептуальний фундамент, що визначає підприємство як складну керовану систему. Наукові дослідження в цьому напрямі [1-5] зосереджені на уточненні сутності системи управління, побудові організаційних моделей та визначенні методологічних засад інтеграції інформаційних технологій у традиційні управлінські процеси. Саме цей фундамент став базою для подальшого поглиблення емпіричних перевірок та поєднання класичних управлінських моделей із сучасними інструментами, такими як ERP-системи, CRM-платформи, Business Intelligence та хмарні рішення.

На наступному етапі наукова увага змістилася на проблеми адаптивності та гнучкості управлінських систем. Дослідники почали акцентувати на тому, що підприємство повинно реагувати на зміни середовища майже в реальному часі, використовуючи автоматизовані механізми прийняття рішень. У цьому контексті особливо важливим стало запровадження бізнес-процесного підходу, інтелектуальних систем моделювання, симуляційних інструментів та прогнозової аналітики, здатних не лише фіксувати зміни, а й передбачати їх.

Наступний етап наукових пошуків пов'язаний із цифровізацією функціональних підсистем підприємства. Спочатку автоматизація торкнулася окремих напрямів – бухгалтерського обліку, виробничого планування, маркетингу, HR, ризик-менеджменту. Поступово ці підсистеми об'єдналися в цілісні ERP-комплекси, CRM-платформи, HRM-системи, які забезпечили наскрізний контроль бізнес-процесів і перехід до інтегрованих цифрових платформ управління діяльністю підприємства.

Прискорення цифровізації поставило на порядок денний питання інформаційного забезпечення та аналітики даних. Підприємства почали формувати єдині інформаційні простори, впроваджувати сховища даних, засоби BI-аналітики, інструменти Big Data та моделювання. У результаті управління почало спиратися на реальні дані, що створило основу для впровадження прогнозової аналітики та data-driven-менеджменту. Подальший розвиток цього напрямку передбачає інтеграцію бізнес-аналітики зі штучним інтелектом та побудову інтелектуальних моделей підтримки управлінських рішень.

Наступним закономірним кроком стало включення цифрових технологій у стратегічне управління. ІТ перестали бути допоміжним інструментом і трансформувалися у стратегічний ресурс, здатний переформатовувати бізнес-моделі, змінювати структуру ринків та визначати конкурентні переваги. На цьому етапі сформувалися підходи enterprise architecture, цифрові бізнес-моделі, корпоративні платформи управління. Подальший розвиток цього напрямку полягає у впровадженні цифрових двійників підприємств, автоматизованих стратегічних платформ та систем штучного інтелекту, що забезпечують стратегічну координацію в реальному часі.

Паралельно зростала увага до ризик-менеджменту та кібербезпеки, адже цифровізація породила нові загрози. З'явилися концепції GRC-систем, управління ризиками в режимі реального часу, системи кіберстійкості, плани disaster recovery. Наукові перспективи зосереджені на створенні комплексного управління ризиками, яке інтегрує технічні, організаційні та аналітичні механізми захисту підприємства.

Окремо сформувався блок досліджень, присвячений людському фактору. Цифровізація управління показала, що технології не замінюють людину, а змінюють її роль. Тому на перший план вийшли HRM-платформи, інтелектуальні чат-боти, HR-аналітика, цифрові компетентності, питання етики роботи з даними та автоматизованими системами.

Усі ці вектори формують логічно узгоджену траєкторію розвитку науки. Теоретичні моделі дали змогу осмислити природу підприємства як системи. Адаптивність забезпечила реактивність цієї системи до змін. Цифровізація функціональних підсистем створила технічну основу. Інформаційна аналітика та технології Big Data сформували інтелектуальну основу управління. ІТ-стратегія та кібербезпека надали системі захищеності та керованості. Нарешті, людський фактор забезпечив розвиток компетентностей, без яких цифрова система залишалася б нежиттєздатною.

Перспективи подальших досліджень полягають у переході від розрізнених цифрових підсистем до єдиної інтегрованої архітектури управління. Така архітектура повинна охоплювати стратегічне планування, інформаційні потоки, кіберзахист, аналітику, людський потенціал і бізнес-процеси як частини єдиного цифрового середовища підприємства. Саме цей напрям формуватиме майбутню наукову парадигму управління підприємствами у цифровій економіці.

Перелік використаних джерел:

1. Селезньова Г. О., Іпполітова І. Я. Оцінювання ефективності системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2020. №3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/54.pdf (дата звернення: 01.09.2025).
2. Ткаченко В. В., Кібукевич К. О. Удосконалення системи управління підприємством через формування соціального пакету. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія "Економіка і управління"*. 2021. №50. С. 130–137.
3. Череп А. В., Томарева-Патлахова В. В., Кабанова О. О. Формування ефективної системи управління підприємствами. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. №6. Т. 2. С. 280–286.
4. Хаустова В. Є., Козирєва О. В., Іванов М. Є. Удосконалення системи управління проектними ризиками в ІТ-компаніях України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал*. 2021. № 20(48). С. 53–58. [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2021-20\(48\)-53-58](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2021-20(48)-53-58)
5. Шаповалова І. О., Завгородній А. В., Маркова Т. Д., Трішин Ф. А. Інформаційні технології як фактор удосконалення функціонування підприємств. *Проблеми економіки*. 2022. №1(51). С. 93–98.

УДК 658.5.012.1

Парій Олег
студент групи ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Радинський Сергій
кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТУ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ

У сучасних умовах глобальної конкуренції та нестабільності економічного середовища питання підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами набуває особливої актуальності. Одним із ключових інструментів забезпечення економічної стійкості підприємства та оптимізації витрат виступає система стратегічного фінансового контролінгу, яка поєднує функції планування, моніторингу, аналізу та контролю фінансових результатів. Вона орієнтована не лише на фіксацію відхилень, а й на проактивне управління фінансовими потоками, забезпечення збалансованості між витратами, доходами та інвестиційними рішеннями.

Стратегічний фінансовий контролінг формує інформаційно-аналітичну базу для ухвалення довгострокових управлінських рішень, спрямованих на підвищення вартості бізнесу, мінімізацію фінансових ризиків і забезпечення сталого розвитку підприємства. Особливого значення набуває впровадження інструментів контролінгу в контексті цифрової трансформації, що дозволяє підвищити прозорість фінансових процесів, автоматизувати контроль витрат і створити адаптивну систему управління ресурсами.

Таким чином, формування стратегічного фінансового контролінгу слід розглядати як невід’ємний елемент системи стратегічного менеджменту підприємства, що забезпечує ефективну координацію фінансових, інвестиційних і операційних рішень, сприяє оптимізації витрат та зміцненню конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Під стратегічним фінансовим контролінгом розуміють комплекс функціональних завдань, інструментів і методів довгострокового (три і більше років) управління фінансами, вартістю та ризиками [1, с.37]. Вважається, що часовий горизонт стратегічного контролінгу необмежений.